

СИЛАБУС

з дисципліни «Безпека в надзвичайних ситуаціях»
на отримання ступеню вищої освіти «бакалавр» за спеціальністю
071 «Облік і оподаткування»

Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка

Обсяг курсу – 3 кредити (ECTS): 14 годин лекції, 16 годин – практичні заняття, 60 годин – самостійна робота, залік.

Викладач курсу – Черепньов Ігор Аркадійович, к.т.н., доцент. Доцент кафедри безпеки життєдіяльності та права (<http://new.khntusg.com.ua/staff/cherepnov-igor-arkadijovich>)

ОПИС КУРСУ

Пререквізити (базові знання необхідні для успішного опанування компетентностями). Базові знання з дисциплін: «Вища математика», «Правознавство», «Безпека життєдіяльності».

Постреквізити. Продовжують вивчення даного предмету наступні дисципліни: «Охорона праці в галузі».

Коротка анотація дисципліни (загальна характеристика, особливості, переваги).

Метою державної політики у сфері захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру є забезпечення гарантованого захисту життя і здоров'я людей, земельного, водного і повітряного простору, об'єктів виробничого і соціального призначення у допустимих межах показників ризику, критерії яких встановлюються для конкретного періоду розвитку з урахуванням вітчизняного та світового досвіду у цій галузі. Природно-техногенна ситуація в Україні залишається напруженою, а в ряді її складових і в окремих регіонах країни – загрозливою. Моніторинг природної та техногенної безпеки впродовж останніх років підтверджує тенденцію до збільшення потенційних ризиків у галузі цивільного захисту. У цьому аспекті набувають своєї практичної ваги питання прогнозування та запобігання надзвичайних ситуацій техногенного характеру. Досвід підтверджує, що необхідно насамперед проводити постійний моніторинг найнебезпечніших об'єктів. Світовий досвід, а також досвід нашої держави показує, що ризики військового та мирного часу значно схожі між собою, а методи захисту населення і зовнішнього середовища практично ідентичні. Навчальна дисципліна «Безпека в надзвичайних ситуаціях» є логічним спадкоємцем дисциплін «Цивільна оборона» та «Цивільний захист» і належить до професійно-практичного циклу дисциплін та стосується вирішення питань захисту населення і території України від надзвичайних ситуацій (НС) та їх наслідків.

Вивчення даної дисципліни дає можливість здобувачу вищої освіти:

знати:

- нормативну базу з питань цивільного захисту;
- алгоритм класифікації надзвичайних ситуацій та методи оцінки обстановки при надзвичайних ситуаціях техногенного, природного, соціального та воєнного характеру;
- порядок організації цивільного захисту в державі та на підприємствах АПК;
- основні заходи цивільного захисту та порядок їх ефективного виконання.

вміти:

- проводити ідентифікацію, досліджувати умови виникнення і розвитку НС та забезпечення скоординованих дій щодо їх попередження на підприємствах АПК відповідно до своїх професійних обов'язків;
- забезпечувати якісне навчання працівників на підприємств АПК з питань ЦЗ, надання допомоги та консультацій працівникам організації (підрозділу) з практичних питань захисту у НС;
- оцінювати стан готовності підрозділу підприємств до роботи в умовах загрози і виникнення НС за встановленими критеріями та показниками.

Мета та основні задачі дисципліни.

Метою викладення дисципліни «Безпека в надзвичайних ситуаціях» є формування **компетентності** щодо:

- здатності поставити завдання та організувати наукові дослідження з визначення професійних, виробничих ризиків, загроз на робочих місцях, щодо підвищення стійкості роботи в умовах НС;
- розробки та проведення заходів щодо усунення причин нещасних випадків, з ліквідації наслідків аварій та надзвичайних ситуацій;
- впровадження організаційних і технічних заходів з метою поліпшення безпеки праці та стану цивільного захисту;
- здатності та готовності до врахування положень законодавчих та нормативно-правових актів з цивільного захисту при виконанні виробничих та управлінських функцій;
- здатності до організації діяльності виробничого колективу з обов'язковим урахуванням вимог цивільного захисту;
- управління діями щодо запобігання виникненню аварій та НС;
- впровадження ефективного розподілу функцій, обов'язків і повноважень з цивільного захисту у виробничому колективі.

Предметом вивчення «Безпека в надзвичайних ситуаціях» є управління безпекою людини в умовах надзвичайних ситуацій.

Основними **завданнями**, що мають бути вирішені в процесі викладення курсу, є надання здобувачам вищої освіти:

- вивчення методологічних основ із питань безпеки в надзвичайних ситуаціях;
- розкриття процесів управління в умовах надзвичайних ситуацій.

Компетентність, що забезпечує:

у науково-дослідній діяльності:

- здатність поставити завдання та організувати наукові дослідження з визначення професійних, виробничих ризиків, загроз на робочих місцях, щодо підвищення стійкості роботи в умовах НС;

у технологічній діяльності:

- розробка та проведення заходів щодо усунення причин нещасних випадків, з ліквідації наслідків аварій та надзвичайних ситуацій;

в організаційно-управлінській діяльності:

- впровадження організаційних і технічних заходів з метою поліпшення безпеки праці та стану цивільного захисту;

- здатність та готовність до врахування положень законодавчих та нормативно-правових актів з цивільного захисту при виконанні виробничих та управлінських функцій;

- здатність до організації діяльності виробничого колективу з обов'язковим урахуванням вимог цивільного захисту;

- управління діями щодо запобігання виникненню аварій та НС;

- впровадження ефективного розподілу функцій, обов'язків і повноважень з цивільного захисту у виробничому колективі;

у проектній діяльності:

- розробка і впровадження безпечних технологій, вибір оптимальних умов і режимів праці, проектування зразків техніки і робочих місць на основі сучасних технологічних та наукових досягнень цивільного захисту;

у педагогічній діяльності:

- розробка методичного забезпечення і проведення навчання та перевірки знань з питань цивільного захисту;

у консультаційній діяльності:

- надання допомоги та консультації працівників з практичних питань цивільного захисту;

- готовність контролювати виконання вимог з цивільного захисту в організації.

Результати навчання. Освоївши матеріал навчальної дисципліни «Безпека в надзвичайних ситуацій» здобувачі вищої освіти, повинні бути здатними вирішувати професійні завдання з урахуванням вимог ЦЗ та володіти головними професійними компетенціями для забезпечення реалізації вказаних завдань.

Структура курсу

Змістовий модуль 1. Загальна підготовка

Лекції:

Тема 1. Основні поняття з безпеки в надзвичайних ситуаціях. Кодекс цивільного захисту України

Тема 2. Моніторинг небезпек, що можуть спричинити НС

Тема 4. Організація і проведення евакуаційних заходів у надзвичайних ситуаціях

Тема 6. Радіаційний захист у надзвичайних ситуаціях

Тема 7. Хімічний захист у надзвичайних ситуаціях

Практичні заняття:

Тема 3. Оцінка обстановки у разі аварії на гідротехнічній споруді

Тема 5. Оцінка обстановки у разі вибухів твердих вибухових речовин на потенційно небезпечних об'єктах

Змістовий модуль 2. Профільна підготовка

Лекції:

Тема 8. Планування заходів з питань цивільного захисту

Тема 10. Забезпечення заходів і дій в межах єдиної системи цивільного захисту

Практичні заняття:

Тема 9. Визначення необхідної кількості рятувальників та техніки для проведення рятувальних та інших невідкладних робіт на об'єкті

Тема 11. Визначення необхідних засобів індивідуального захисту, дегазуючих речовин та кількості працівників для виконання аварійно-рятувальних робіт в умовах зараження НХР.

Політика курсу – жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до Положення про академічну доброчесність учасників освітнього процесу.

Система оцінювання – оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням: модуль 1 – 50 % семестрової оцінки; модуль 2 – 50 % семестрової оцінки.

Інформаційні ресурси

1. Верховна Рада України [Електронний ресурс].– Режим доступу: <https://rada.gov.ua/>
2. Кабінет Міністрів України [Електронний ресурс].– Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/>
3. Міністерство енергетики та захисту довкілля України [Електронний ресурс].– Режим доступу: <https://menr.gov.ua/>
4. Державна служба з надзвичайних ситуацій [Електронний ресурс].– Режим доступу: <https://www.dsns.gov.ua/>
5. Рада національної безпеки і оборони України [Електронний ресурс].– Режим доступу: <https://www.rnbo.gov.ua/>
6. Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ) [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://www.nau.kiev.ua/>
7. Бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbu.gov.ua/>
8. Бібліотека ім. В.Г. Короленко. URL: <http://korolenko.kharkov.com/>
9. Бібліотека ХНТУСГ. URL: <https://library.khntusg.com.ua/>
10. Електронна бібліотека. URL: <http://lib.meta.ua/>
11. Студентська електронна бібліотека URL: <http://www.lib.ua-ru.net/>
12. Нормативно-правова база України URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/>
13. Державна служба статистики України URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>